

УДК 371.032

DOI 10.31654/2663-4902-2024-PP-4-17-24

Бі Є

аспірантка спеціальності 011
«Освітні, педагогічні науки»
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя
huayuedongfang_11@163.com
orcid.org/0009-0004-8208-6270

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ДІТЕЙ, БАТЬКІВ І ШКОЛИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ

У статті розкрито сутність і роль соціально-педагогічної взаємодії дітей, батьків і школи. Велику увагу приділено особливостям і можливостям інклюзивного освітнього середовища, яке є основою ефективної педагогічної взаємодії і толерантного ставлення до різноманіття особистості.

У статті автор акцентує увагу на необхідності створення усіх необхідних умов для розвитку дитини.

Також у статті особлива увага приділена проблемі формування соціально-моральних якостей особистості дитини та формуванню соціальних навичок, адже вони є невід'ємною частиною життя кожної дитини і визначають її здатність взаємодіяти з оточуючими і будувати стосунки з іншими людьми.

Вивчивши наукові джерела та нормативні акти, авторка також визначає сутність самого поняття інклюзія (від англ. inclusion) як процесу підвищення ступеня участі всіх людей у суспільних відносинах та соціальному житті.

Як висновок авторка стверджує, що розвиток навичок впродовж дитинства є важливим завданням для батьків та педагогів, оскільки вони впливають на майбутнє соціальне функціонування дитини.

Проаналізувавши співпрацю сім'ї та школи, дослідниця зазначає, що вона об'єднана в рівноправному партнерстві та взаємодії, і саме ці два положення є основою гармонійних та рівноправних стосунків між батьками, дітьми та школою, а педагогічний колектив, і звісно батьки дитини, є єдиним живим організмом, який об'єднаний спільною підтримкою, гуманними зв'язками та високою відповідальністю до дитини, особливо якщо вона з особливими потребами.

У статті автор також стверджує, що завдяки розглянутій взаємодії, можна констатувати, що загалом в інклюзивному освітньому середовищі діти вчаться природно сприймати і толерантно бачити людські відмінності або ж недоліки, і тим самим вони стають більш чуйними, співчутливими, доброзичливими, готовими до взаємодопомоги.

***Ключові слова:** виховання, формування, розвиток, взаємодія, інклюзивне освітнє середовище, діти, батьки, школа, соціально-моральні якості, соціальні навички, толерантність, співпраця.*

Постановка проблеми. На сьогодні основоположним завданням інклюзивної освіти є безпосередньо створення всіх умов, які є необхідними для розвитку дитини з особливими освітніми потребами в освітньому середовищі. Зокрема, вирішенням даного завдання займаються соціальні педагоги, адміністрація навчального закладу, психологи, вчителі, сурдопедагоги та інші фахівці. Проте, при вступі особливої дитини до навчального закладу вектор завдань спрямовується на знаходження взаєморозуміння як із самою дитиною, так і з її батьками або ж опікунами. Саме тому в процесі

розвитку інклюзивного навчання особливе та важливе місце займає тісна взаємодія і співпраця між школою та родиною, котрі, в свою чергу, як партнери, мають спільну мету – допомогти дитині соціалізуватися в освітньому середовищі.

Сучасна школа з огляду на вимоги часу демократизується, освітні програми наповнюються творчим та позитивним змістом, що звісно сприяє розвитку в дітей творчого мислення, набуттю ними вмінь адекватної і рівноправної взаємодії, розвитку емоційної стабільності та саморегуляції.

Варто зазначити, що в умовах сучасної школи на перший план має виходити індивідуальність дитини, її здатність до творчої взаємодії з іншими, спроможність будувати конструктивні стосунки та розвиватись. Зокрема, в нашій державі, накопичено значний досвід щодо питання співпраці школи з батьками та родиною учнів. Проте новою і актуальною є взаємодія саме в умовах інклюзивного навчання.

Світовий досвід є аргументом за те, що участь батьків в ухваленні рішень у питаннях, які стосуються школярів, має розширюватись, адже будь-яка зміна або корекція навчання у шкільному середовищі, створення програм або нових форм соціально-педагогічної взаємодії школярів з батьками є важливим предметом обговорення та дослідження в умовах інклюзивного навчання. Звісно, характер дитячо-батьківської взаємодії в період раннього дитинства відіграє значну роль у формуванні майбутніх стосунків між дитиною та іншими людьми.

У зв'язку з цим важливо акцентувати увагу і на інші аспекти означеної проблеми: формування соціальних навичок особистості. Соціальні навички є невід'ємною частиною життя кожної дитини. Вони визначають її здатність взаємодіяти з оточуючими і будувати стосунки з іншими людьми. Розвиток цих навичок впродовж дитинства є важливим завданням для батьків та педагогів, оскільки вони впливають на майбутнє соціальне функціонування дитини.

Формування соціальних навичок вимагає систематичного підходу та уваги до дитини. Крім того, важливо знати, що кожна дитина унікальна, тому необхідно враховувати її індивідуальні особливості та потреби. Розвиток соціальних навичок повинен бути поступовим і стимулюючим, забезпечуючи дитині можливість вчитися через власний досвід та спостереження за дорослими.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Вагомий внесок у висвітленні спектру проблем, пов'язаних з особами з особливими освітніми потребами, а також інтеграцією їх в соціум, як складових соціальної політики загалом зробили такі вчені як: І. Зверева, А. Капська, В. Ляшенко, В. Тесленко, І. Іванова та інші. На думку провідних дослідників у галузі освіти, зокрема таких як: А. Колупаєва, Н. Софій, С. Єфимова, інклюзія являє собою процес, який передбачає постійний пошук ефективних шляхів задоволення індивідуальних потреб всіх без винятку дітей, і саме така форма організації навчання дітей з обмеженими можливостями у звичайних школах вимагає чимало зусиль та знань.

Останні вітчизняні та зарубіжні публікації присвячені: вивченню психологічних особливостей ставлення до життя особистості (Т. Бурга); взаємодії школярів з членами колективу (М. Боришевський); критерії об'єктивної оцінки своєї діяльності (І. Данилюк). К. Вентцель піднімає проблему важливості зв'язку школи з сім'ями учнів, освіти їх батьків та загалом сімейного виховання.

У витоків вирішення проблеми взаємодії навчального закладу освіти та сім'ї стояв великий педагог А. Макаренко, який у свою чергу пропагував ідею тісної взаємодії між школою та сім'єю учнів.

Безпосередньо, у взаємодії людина досягає природні та суспільні явища, закономірності, процеси, при цьому орієнтуючись в оточуючій реальності та визначаючи способи свого мислення і загалом поведінки. З цим розумінням пов'язана потреба людини в спілкуванні, освіті, вихованні та власному загальному розвитку. Разом з тим, сьогодні в освітньому процесі необхідно активно використовувати якомога більше потенціал сім'ї, адже саме батьки школярів мають бути поінформовані про хід

навчального процесу, в тому числі активно брати участь у ньому, підтримуючи дитину в реалізації своїх творчих та індивідуальних проєктів.

Вагомий внесок у висвітленні спектру проблем сімейної взаємодії, доцільно згадати, що в працях Я. Коменського, Я. Корчака, І. Песталоцці, С. Русової, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинського обґрунтовується положення про провідну роль сім'ї у розвитку дитини, залучення її до загальнолюдських цінностей.

Серед дослідницьких робіт в яких відсвітлюються різні аспекти поведінки особистості, особливий інтерес для нас становлять наукові розробки зарубіжних вчених С. Стаут, В. Ромек, та вітчизняні В. Войтко, А. Вірковського, А. Колупаєвої, О. Волошина, Н. Ничкало. Зокрема, в науковій літературі, соціально-педагогічна взаємодія розглядається як одна з важливих категорій педагогіки.

Аналіз сучасних досліджень засвідчує неухильне зростання наукового інтересу до створення інклюзивного освітнього середовища у закладах освіти, що потенційно гармонізує розвиток фізичних і духовних сил, здібностей, обдарувань особистості, оптимізує реалізацію потенціалу в умовах гуманізації суспільства, формування внутрішньої інтелектуально-моральної свободи особистості, орієнтує на соціально значущі духовні цінності.

Сутність теоретичних понять інклюзивної освіти достатньо повно викладена у працях Д. Гарнера, А. Дайсона, М. Кінг-Сірса, Д. П. Мітлера, М. Уїлла, Т. Лормана, Д. Харві та ін. Вивченням окресленої проблеми у науковому просторі чимало приділяють увагу такі вчені, як: В. Ардзінба, Т. Бут, С. Колосов, А. Колупаєва, І. Ломакова, М. Сварнік, В. Ткачук, О. Таранченко, І. Білозерська, Л. Будяк та ін. А в працях В. Бондаря, І. Іванової, І. Калініченко, А. Колупаєвої, К. Кольченко, Г. Нікуліної, Л. Сердюк, П. Таланчука, А. Шевцова обґрунтовано концептуальні основи впровадження інклюзивної освіти в Україні.

Проте, аналіз стану досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці показав, що незважаючи на наявні роботи, що розкривають теоретичні та практичні аспекти соціально-педагогічної взаємодії дітей, батьків і школи в умовах інклюзивного середовища вивчені недостатньо.

Мета статті полягає в аналізі інклюзивних підходів до вирішення проблеми соціально-педагогічної взаємодії дітей, батьків і педагогів в освітньому середовищі загальноосвітньому закладі.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні немає сумнівів щодо рівного права на отримання якісної освіти кожної людини, незалежно від її походження, релігії, переконань, національності тощо. Можна стверджувати, що для ефективного впровадження інклюзивної освіти, створення безпечної школи, середовища для всіх осіб з особливими освітніми потребами, а також подолання гендерних стереотипів щодо їх освіти, має вирішальне значення. Просто розміщення учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах недостатньо для того, щоб забезпечити їх соціальний рівень, саме інклюзія та інша професійна підтримка повинна бути на місці, щоб полегшити їх прийняття та приналежність до групи однолітків.

На сьогодні одним із результатів власне інтеграційно-освітнього підходу є створення єдиної освітньої системи, що включає дітей різних категорій. Варто підкреслити, що міжнародні організації, такі як: ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Ради Європи, Організація Об'єднаних Націй та Європейський Союз, визначають в інклюзії спільні і головні елементи. Зокрема спільним є те що, інклюзія передбачає право на освіту для всіх осіб, а цінності, пов'язані з інклюзією, пов'язані з рівноправним спілкуванням, справедливістю, демократизацією, перевагою рівного доступу, якістю і доступністю освіти. Інклюзія передбачає спілкування та участь дітей у шкільній культурі та навчальній програмі, яка передбачена для всіх учнів.

Звернувшись до зарубіжного досвіду, варто зазначити, що більшість країн Західної Європи, США, Канади та інших країн визначають інклюзивну освіту для дітей з особливими освітніми потребами як домінуючу форму навчання. Деякі країни

Східної та Центральної Європи давно демонструють позитивні досягнення в інклюзивній практиці. Це дає підстави для визначення освітніх перспектив інклюзії з урахуванням постійних соціально-педагогічних проблем. Спілкування дітей з особливими освітніми потребами в школи у всьому світі вважається важливим завданням забезпечення якісної освіти для всіх і створення умов для задоволення пізнавальних потреб учнів у найменш обмежувальних умовах [1, с. 3–4].

Вивчивши наукові джерела та нормативні акти, можемо визначити інклюзію (від англ. *inclusion*) як процес підвищення ступеня участі всіх людей у суспільних відносинах та соціальному житті. Що стосується інклюзивного навчання, то законодавство визначає, що це система освітніх послуг, заснована на принципі забезпечення центрального права дітей на освіту та права на її отримання безпосередньо за місцем проживання, в тому числі отримання якісної освіти в загальноосвітній школі. Звідси, можемо стверджувати, що термін «особливі освітні потреби» тісно пов'язаний з поняттям «інклюзивна освіта». Визначаючи суть інклюзії, ми виділяємо її як безперервний пошук ефективних шляхів задоволення індивідуальних потреб всіх дітей, в тому числі включаючи комплексну і повноцінну оцінку та збір найнеобхіднішої інформації з різних джерел, що передбачає розробку та реалізацію індивідуального плану розвитку. Ідею інклюзії ми виділяємо в залученні всіх учнів у командну роботу для виконання завдання через взаємозалежну та спільну співпрацю.

Разом з тим, дослідження і досвід багатьох країн показали, що орієнтована на дитину педагогіка може допомогти зменшити втрату ресурсу та краху надій, що занадто часто спричинене низьким рівнем навчання та закономірностями усталених підходів у навчанні. Звичайно, інклюзивна школа – це насамперед навчальний заклад, який втілює інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, а також: адаптацію навчальних планів та планування загалом, різні форми виховання і навчання, використання існуючих ресурсів громади, використання педагогічного виховного потенціалу батьків, співпраця з фахівцями різного профілю щодо надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, і зазвичай всі ці фактори впливають досягнення високих результатів в навчанні дітей та формують загальний позитивний мікроклімат в школі [4]. Незважаючи на те, що інклюзивні школи використовують умови для досягнення рівних можливостей та повноцінної участі, їх ефективне функціонування вимагає спільних зусиль не лише вчителів та працівників школи, а й батьків, членів родини та однолітків. Зазвичай, традиційні установки та переконання щодо навчання дітей з ООп, а також їх сприйняття в суспільстві відіграє важливу роль. Це стосується і вчителів, оскільки їх вірування, упереджене ставлення, мають значний вплив на їх готовність працювати в інклюзивному освітньому середовищі.

На нашу думку, ключовим моментом в інклюзивному середовищі є педагогіка толерантності. Вона є важливим інструментом та умовою ефективної реалізації інклюзивної освіти. Педагогіка нашої держави толерантність визначає, як готовність приймати інших такими, якими вони є, і взаємодіяти з ними на основі взаєморозуміння. Відповідно виділяють такі типи толерантності: расова, класова, етнічна, релігійна, географічна, освітня, вікова, фізіологічна та статеві. Однак у всіх цих сферах досліджень толерантність тісно пов'язана з такими особливостями людини як: терпіння, довіра, емпатія, альтруїзм, доброзичливість тощо. Педагогіка толерантності в інклюзивному класі проявляється насамперед у культурі спілкування дітей, вчителів, батьків та інших. Діти повинні розуміти, що, незважаючи на відмінності, необхідно сприймати і приймати людей такими, якими вони є. Бути толерантним може бути досить складним завданням для школярів, оскільки їм бракує соціальних навичок та здатності керувати своїми емоційними станами, а іноді вони виявляють високі вимоги до оточуючих та навколишнього світу. Тому педагогіка толерантності є важливим напрямком в освітній політиці, без якого якісні зміни в освіті загалом, та інклюзивній освіті зокрема, неможливі. Підкреслюємо, що реалізація інклюзивної освіти в соціально-педагогічному аспекті передбачає такі головні завдання:

- подолання стереотипів у суспільстві, що пропагують упереджене або ж негативне ставлення до учнів з особливими освітніми потребами з огляду на їхні здібності та права на регулярне навчання школи в межах їх місцевої громади;

- аналіз та впровадження висновків поточних соціально-педагогічних досліджень для виявлення соціальних чи особистісних проблем дитини з ООП та професійна психолого-педагогічна підтримка;

- створення приємного освітнього середовища, спрямованого на компенсацію негативного досвіду соціалізації учнів з особливими освітніми потребами, надання належної допомоги у створенні сприятливих умов для їх адаптації / соціалізації в шкільному середовищі;

- робота з обдарованими дітьми (розвиваючи їхні мистецькі, спортивні та академічні таланти);

- організація заходів для активної дозвілєвої діяльності дітей з обмеженими можливостями, сприяння інтеграції їх у суспільство;

- підтримка соціально-педагогічної співпраці між працівниками школи та батьками дітей з ООП для вирішення проблем інклюзивної освіти на різних рівнях;

- адаптація навчально-методичного забезпечення та модифікація навчального процесу з метою формування нової філософії освіти – педагогіка толерантності;

- проведення різноманітних соціальних та освітніх заходів для сприяння інклюзивній освіті, підвищення педагогічної культури батьківської спільноти з метою виявлення та пропагування толерантного ставлення до дітей з ООП та їх батьків [3].

Виходячи з вище сказаного, ми визначаємо інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, що уособлює принцип забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися в умовах загальноосвітнього закладу за власним місцем проживання. Інклюзивне навчання базується на особистісно орієнтованому навчанні дитини з особливими освітніми потребами, що в свою чергу, передбачає: розкриття навчальних можливостей кожного учня замість звичної ієрархії здобуття пізнавальних навичок, разом з тим, реформування навчальної програми, що передбачає використання спільного навчального плану для всіх учасників освітнього процесу як більш диференційованого й індивідуального, аніж альтернативна версія, складена для дітей з особливими потребами та для тих, у кого результати нижчі за інших, і звісно, роль учителя як співучасника інклюзивного навчання, а не стороннього спостерігача. Зараз є зрозумілим, що інклюзивна освіта приносить користь громадам, сім'ям, вчителям, та безпосередньо дітям, забезпечуючи відвідування дітей з особливими освітніми потребами, школи, зі своїми однолітками та надання їм належної підтримки для досягнення успіху як в академічному, так і в соціальному плані. Зрозуміло також, що громади отримують вигоду від інклюзії завдяки включенню в освітній процес дітей з ООП в загальноосвітніх школах, це допомагає зруйнувати бар'єри суспільства, і всі отримують вигоду з більш доброзичливого та відкритого середовища.

Варто наголосити, на таких основних елементах толерантної, інклюзивної школи. Перше, що варто відзначити, це те, що всі діти навчаються разом у всіх випадках, коли вони вважають це можливим, не беручи до уваги певні труднощі та відмінності, що існують між ними. Другим важливим елементом є застосування організаційних заходів, розробка стратегій викладання і навчальних планів, використання ресурсів та партнерства з громадами, задля забезпечення якісної освіти для всіх. Третій елемент наголошує на тому, що концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей – усі діти є цінними та активними членами суспільства. Інклюзивне навчання з педагогіки та практичної діяльності школи є найефективнішим корисним засобом, що гарантує співучасть, відповідальність, взаємодію, солідарність, гармонійні стосунки між дітьми з особливими потребами та їхніми однолітками. Згідно з дослідженнями, в інклюзивних класах акцент робиться насамперед на розвиток у дітей здібностей і талентів, не акцентуючи увагу на їх

проблемних сторонах. Ми наголошуємо на тому, що взаємодія з іншими дітьми сприяє фізичному, когнітивному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами [2].

Завдяки розглянутій взаємодії, можна констатувати, що загалом діти вчаться природно сприймати і толерантно бачити людські відмінності або ж недоліки, і тим самим вони стають більш чуйними, співчутливими, доброзичливими, готовими до взаємодопомоги. І четвертий елемент полягає в тому, що саме інклюзивні підходи беззаперечно є корисними для сім'ї. У цьому випадку сім'ї, які мають дітей з проблемами психофізичного розвитку, мають можливість отримати підтримку від інших батьків, адже саме вони якнайкраще зрозуміють, чому розвиток їхніх дітей є типовим для чогось іншого, і так вони будуть активно брати участь у процесі виховання і навчання підростаючого покоління. Вчителі інклюзивних класів глибше розуміють індивідуальні відмінності та особливості дітей, а також ефективну співпрацю з батьками та професіоналами (фахівцями з лікувальної фізкультури, дефектологами, асистентом вчителя, логопедами, соціальними педагогами тощо). Таким чином, інклюзивне навчання ґрунтується на простій ідеї, яка наголошує на тому, що кожна дитина та сім'я цінюються однаково та заслуговують на ті ж можливості, що й інші. Інклюзія – це створення сприятливого середовища для розвитку здібностей, навчання, створення дружніх відносин та можливість жити як і всі інші.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок. Вивчивши зміст та особливості соціально-педагогічної взаємодії, підкреслюємо особливу роль в даному процесі взаємодію школи, батьків та дітей. В свою чергу, з позицій педагогіки толерантності можна дати широку характеристику структури безпосередньо взаємодії родини і школи, до якої включаємо: визначення завдань і цілей спільної роботи, організацію різних форм спільної роботи, підвищення готовності батьків до взаємодії зі школою, корекцію спільної діяльності та педагогічну діагностику родини.

У результаті дослідження ми констатуємо, що педагогічні колективи, керівництво закладу середньої освіти, мають значний психолого-педагогічний потенціал, завдяки якому батькам можуть надати значну допомогу і підтримку у вихованні дітей з ООП, покращити внутрішньо-сімейний мікроклімат, встановлений відповідними відносинами між батьками та дітьми. Відсутність відповідних знань у значної кількості дорослих членів сім'ї, нездатність або навіть небажання знати свою дитину, її вікові та індивідуальні особливості негативно визначаються у її розвитку, формуванні цінностей та впевненості у собі. А завдяки тісній взаємодії з батьками, дитина безпосередньо отримує знання про те, як жити у світі, і саме це складає основу її життєвого досвіду. В той же час не можна ігнорувати той факт, що сучасна педагогічна діяльність сім'ї потребує науково-методичного та організаційного оновлення, спрямованого на гуманізацію відносин між батьками та дітьми у спільних принципах діяльності.

Вивчивши співпрацю сім'ї та школи, можемо зазначити, що вона об'єднана в рівноправному партнерстві та взаємодії, і саме ці два положення є основою гармонійних та рівноправних стосунків між батьками та дітьми. Важливо пам'ятати, що педагогічний колектив, і звісно батьки або ж опікуни дитини, є єдиним живим організмом, який об'єднаний спільною підтримкою, гуманними зв'язками та високою відповідальністю до дитини, особливо якщо вона з особливими потребами. Обґрунтовані теоретичні аспекти соціально-педагогічної взаємодії батьків та дітей, показали нам що взаємна повага, творчий підхід до спілкування та взаємодії з дитиною, використання інтерактивних методів, варіативність цього спілкування сприяють тому, що батьки та діти приносять користь і радість один одному, що в свою чергу забезпечує задоволення від цього процесу. Разом з тим, креативність дозволяє вирішувати та корегувати конфлікти або ж нові проблеми, орієнтуватися в нових умовах, пробуджувати та стимулювати розвиток інтересів дитини до будь-якої діяльності.

Подальшого дослідження потребують форми та методів навчально-виховної діяльності з урахуванням сильних сторін дитини, що послужить основою для оптимізації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі, пришвидшить соціалізацію дитини в колективі та полегшить роботу вчителя та команди супроводу учня.

Література

1. Варава В. Інклюзивна освіта: готовність номер один? Шкільний світ. 2010. № 15. С. 3–4.
2. Даниленко Л. І., Єфімова С. М та ін. Налагодження партнерських стосунків з родинами. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посібн. Київ, 2007. 128 с. URL: <http://www.ussf.kiev.ua/iearticles/93/>
3. Сабельнікова С. Досвід впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. *Практика управління закладом освіти*. 2009. № 10. С. 15–28
4. Софій Н. З., Найда Ю. М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Л. І. Даниленко. Київ, 2007. 128 с. С. 57.

References

1. Varava, V. (2010). Inklusyivna osvita: hotovnist nomer odyn? [Inclusive education: readiness number one?]. *Shkilnyi svit – School world*. No 15. P. 3–4 [in Ukrainian].
2. Danylenko, L.I., Yefimova, S.M. (2007). Nalahodzhennia partnerskykh stosunkiv z rodynamy [Establishing partnerships with families]. *Inklusyivna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia – Inclusive school: features of organization and management*. Kyiv. URL: <http://www.ussf.kiev.ua/iearticles/93/> [in Ukrainian].
3. Sabielnikova, S. (2009). Dosvid vprovadzhennia inkluzyvnoho navchannia v zahalnoosvitnomu navchalnomu zakladi [Experience in implementing inclusive education in a general education institution]. *Praktyka upravlinnia zakladom osvity – Practice of managing an educational institution*. No 10. P. 15–28 [in Ukrainian].
4. Sofii, N.Z. & Naida Yu.M. (2007). Kontseptualni aspekty inkluzyvnoi osvity [Conceptual aspects of inclusive education]. *Inklusyivna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia – Inclusive school: features of organization and management*. (L.I. Danylenko (Eds.). Kyiv [in Ukrainian].

Bi Ye

postgraduate student of specialty 011
"Educational, pedagogical sciences"
Nizhyn State University named after Nikolai Gogol
huayuedongfang_11@163.com
orcid.org/0009-0004-8208-6270
Scientific supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor

SOCIAL-PEDAGOGICAL INTERACTION BETWEEN CHILDREN, PARENTS AND SCHOOLS IN AN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS THE BASIS OF PEDAGOGY OF TOLERANCE

The article reveals the essence and role of socio-pedagogical interaction between children, parents and school. Much attention is paid to the features and capabilities of an inclusive educational environment, which is the basis of effective pedagogical interaction and a tolerant attitude towards personality diversity.

In the article, the author emphasizes the need to create all the necessary conditions for the development of the child.

Also, the article pays special attention to the problem of forming the socio-moral qualities of the child's personality and the formation of social skills, because they are an integral

part of the life of every child and determine his ability to interact with others and build relationships with other people.

Having studied scientific sources and regulatory acts, the author also defines the essence of the very concept of inclusion (from the English. inclusion) as a process of increasing the degree of participation of all people in social relations and social life.

As a conclusion, the author argues that the development of skills throughout childhood is an important task for parents and teachers, since they affect the future social functioning of the child.

Having analyzed the cooperation between the family and the school, the researcher notes that it is united in an equal partnership and interaction, and it is these two provisions that are the basis of harmonious and equal relations between parents, children and the school, and the teaching staff, and of course the child's parents, are a single living organism, which is united by mutual support, humane ties and high responsibility towards the child, especially if he has special needs.

In the article, the author also claims that thanks to the considered interaction, it can be stated that in general, in an inclusive educational environment, children learn to naturally perceive and tolerantly see human differences or shortcomings, and thus they become more sensitive, compassionate, friendly, ready for mutual assistance.

Key words: upbringing, formation, development, interaction, inclusive educational environment, children, parents, school, socio-moral qualities, social skills, tolerance, cooperation.